

Jutlus Toronto Peetri kirikus ja Hamiltoni läti kirikus P, 22.09.19 vastavalt kell 11.30 ja 15.00; 14. pühapäev *post Trinitatis*, eestlaste suurpögenemise 75. aastapäev

Lektsioonid: Js 38:16–20; Ps 139:1–6, 9–10 (Hamiltonis); Lk 17:11–19

Pihikõne: ühisiht Agenda lk 10 alusel

Jutlus: Lk 17:11–19

Laulud: 163 (1–4); 450B (1–2)

Ja see sündis, kui Jeesus oli minemas Jeruusalemma, et ta läks Samaaria ja Galilea vahelt läbi. Ja kui ta jõudis ühte alevisse, tulid talle vastu kümme pidalitõbist meest, kes jäid eemale seisma. Ja nad tõstsid häält ja hüüdsid: „Jeesus, Õpetaja, halasta meie peale!” Ja neid nähes ütles Jeesus neile: „Minge näidake endid preestritele!” Ja sündis, et nad mineku ajal said puhtaks. Aga üks nende seast, nähes, et ta on paranenud, tuli tagasi Jumalat valju häälega ülistades ja langes silmili maha Jeesuse jalge ette teda tänades. Ja see oli samaarlane. Jeesus kostis: „Eks kümme ole saanud puhtaks? Kus on need üheksa? Kas muid ei ole leidunud, kes oleksid tulnud tagasi Jumalat ülistades, kui vaid see muulane?” Ja ta ütles talle: „Tõuse üles ja mine, sinu usk on su päästnud!”

Neil päevil 75 aastat tagasi valitses Eestis suur segadus. Eesti ajaloolaste koostatud kronoloogias (Eesti ajalugu. Kronoloogia. Tänapäev, 2015, lk 332) on kirjutatud ajavahemiku 17.–25. september 1944 kohta nii: „... Kellelgi ei õnnestu hankida tõsikindlat infot kiiresti muutuva olukorra kohta, rahva seas ringlevad mitmesugused kuuldused. Puudub selge rindejoon ja keskne juhtimine, killustatud väesalgad püüavad käepäraste vahenditega aeglustada Punaarmee pealetungitempot. Saksa pionieriüksused õhivad majandusobjekte ja purustavad ühendusteid. Maanteid ummistavad taanduvad sõjaväekolonnid ja kümned tuhanded tsiviilpõgenikud. Läänerannik on täis põgenikke, kes loodavad leida mingit veesõidukit.“

Minu 10-aastane isa viibis oma vanemate ja õelastega septembris 1944 ühes neist paljudest põgenikevooridest teel Tartu lähedalt Haapsalu poole. Ta kirjutab oma mälestustes: „Hommikul tuli käsk lahkuda [Puurmanist] Viljandi suunas. Jälle asjad vankrile, truu poni ette ja koos pererahvaga liikuma! Viljandisse voore ei lastud, kästi liikuda kõrvalteid mööda Haapsalu suunas. Kas hirmust või massipsühhoosist haaratuna liikusime ikka lääne poole ... Meenub päikseline keskpäev kitsal metsavahelisel teel. Lahingumüra oli vaibunud ja sakslasi polnud ka liikumas. Voor liikus aina edasi. Äkki kihutas teel üksik mootorrattur ja hüüdis meist möödudes: *Russen kommen!* Seda kuulnud inimeste surmahirmu ja ahastust on võimatu kirjeldada! Voor koondus võimalikult teepervele ja hirmunud nägudega oodati punaväe saabumist. Saksa propaganda oli ju pasundanud, et kõik meessoost isikud lastakse maha. Varsti kostuski tankilõgin ja käänapu tagant ilmusid nähtavale 5–6 masinat dessantlastega. Möödudes nad meile tähelepanu ei pööranud.“

Täna, 75 aastat ja tund aega tagasi 10.30 tungisid Punaarmee tankidessandid Tallinna. Täna 75 aastat tagasi uputas nõukogude allveelaev Tallinnast lahkunud laatsaretlaeva Moero, millel asunud rohkem kui 3000 põgenikust päästeti vaid 654, üle 2300 inimese hukkus.

Neil päevil 75 aastat tagasi hukkusid paljud ja veel rohkem inimesi arvestas hukkamise võimalusega – nii need, kes olid end suurematel või väiksematel alustel andnud mere meelevalla alla, kui ka need, kes liikusid mandril põgenikevoorides ja sattusid pealetungivate nõukogude vägede kätte.

Hukkamise võimalusega arvestasid ka need kümme pidalitõbist, keda Jeesus Samaaria ja Galilea vahel kohtas. Pidalitõbe peeti tollal parandamatuks haiguseks ja need kümme meest ootasid oma surma, liikudes koos mööda Iisraelimaad ringi.

Kuid järsku nad kohtavad meest, keda nad arvavad tundvat. See on ju suur õpetaja ja imetegija Jeesus Naatsaretlane, kes neile vastu tuleb! Nende südames ärkab lootuskiir ja nad hüüavad: „Jeesus, Õpetaja, halasta meie peale!“ Ja sünnib tõeline ime: nad pääsevadki oma kohutavast haigusest!

Ka 75 aastat tagasi Eestis võimutsenud pimedas kaoses pääses palju inimesi eluga. Läände jõudis umbes 70 000 inimest, nii omal käel põgenejaid kui organiseeritult evakueerunuid. Pääses ka neid,

kes jäid või olid sunnitud jääma Eestisse. Ka mu isa elab siiamaani, olles nüüd varsti 86-aastane. See, et 75 aasta taguses suures ahistuses nii palju rahvast eluga pääses, on suur Jumala ime. Oleks võinud minna palju halvemini. Teame, et Läände pääsenud inimestele andsid võimaluse Sinimägedel peale tungivaid nõukogude vägesid kinni pidanud eesti sõjamehed Saksa armee koosseisus. Küllap kasutas Issand neid vapraid mehi, et päästa paljusid.

Piiblist saame teada, et see ongi Jumala viis toimida. Ka kõige suurema ahistuse aegadel ei jäta Jumal inimesi lõplikult maha, vaid annab osadele võimaluse pääseda. Mäletame ju Noa laeva lugu, mil Issand kahetses inimese loomist, kuid jättis siiski Noa ja tema pere elama. Edasi kõnelevad VT prohvetid nn Iisraeli jäägist, rühmakest Iisraeli rahvast, kes jäävad alles ka kõige suurema viha päevil, kui paljud hukuvad.

Miks Jumal niimoodi teeb? Vastuse annab Jeesus, kes ütleb Mt 24:22 pärast tulevase suure viletsuse kirjeldust: „Ja kui nende päevade arvu ei kahandataks, siis ei pääseks ükski, aga valitute pärast kahandatakse neid päevi.“

Kes on valitud? Kas need meie kirjakohta kümme pidalitõbist, kes Jeesust oma teekonnal kohtasid, olid valitud, et nad surmast pääsesid? Kas need, kes 1944. aastal teel Läände kohale jõudsid või mandri-Eesti sõjasegadustes eluga pääsesid, olid valitud?

Ei. Need kümme pidalitõbist polnud rohkem valitud kui need paljud pidalitõbised, kes mitte kunagi Jeesusega ei kohtunud ja surid oma haigusesse. 1944. aastal pääsenud eestlased polnud rohkem valitud kui need, kes tol aastal hukkusid.

Miks siis mõned pääsesid ja teised mitte? Kas ehk hukkunud olid Jumala ees rohkem süüdi, patusemad kui need, kes pääsesid?

Jeesus küsib sarnase küsimuse inimestelt, kes Lk 13:1jj jutustavad talle galilealastest, kes hukkusid: „Kas te arvate, et need galilealased olid suuremad patused kui kõik muud galilealased, et nad seda on kannatanud? Ma ütlen teile, ei sugugi, vaid kui teie ei paranda meelt, hukkute kõik nõndasamuti.“ Ja Jeesus toob siin ka teise näite: „Või arvate, et need kaheksateist, kelle peale langes Siiloahi torn ja nad ära tappis, olid suuremad võlglased kui kõik muud inimesed, kes Jeruusalemmas elavad? Ma ütlen teile, ei sugugi, vaid kui teie ei paranda meelt, hukkute kõik nõndasamuti.“

Niisiis on asi meelearanduses. Inimene, kes imekombel pääseb surmasuust, on küll ellu jäänud, ent kui ta ei paranda meelt, ei pöördu usklikus tänumees Jumala poole, siis hukkub ta ikkagi. Seevastu inimene, kes on oma elus meelt parandanud ja usus Jumala poole pöördunud, võib küll hukkuda, kuid ta pääseb sellegipoolest. Pääseb kuhu? Igavesse ellu Jumala juures!

Märkasime ju meie jutlusealuses loos, et too kümnes pidalitõbine sai küll pidalitõvest terveks, kuid Jeesus ütles talle sellegipoolest: „Tõuse üles ja mine, sinu usk on su päästnud!“ Niisiis ei lugenud Jeesus päästeks veel seda, et pidalitõbine oli oma haigusest pääsenud, vaid seda, et tema vahekord Jumalaga on nüüd läbi usu Jumala Pojasse korda saanud.

Inimesed, kes 1944. aastal tänu Jumala plaanile pääsesid, pääsesid Tema kiituseks ja Tema sõna kuulutamiseks järgmistele põlvkondadele.

Olen siin Kanadas nüüd kolmandat korda ja võinud viimased 14 aastat jälgida siinsete eestlaste tegemisi ja võitlusi – vahel nendega Eestis või ka siin kohtudes, vahel ka siinset elu ajakirjanduse kaudu jälgides – ning võin öelda järgmist. Kallid kaasmaalased, kes olete 1944. aastal või 1940. aastail põgenikena siia jõudnud, või olete põgenike lapsed ja mäletate neid vaevarikkaid päevi! Te olete osanud olla Jumalale tänulikud oma pääsemise eest ja rajanud siinse eesti elu Kristuse kiriku alusele! Selle märgiks on siiani seisev eesti kirik ja toimiv eesti kogudus siin Peetri kirikus ja mujal Kanadas.

Võib küll tunduda, et nüüd hakkab eestlaste kogudus siin hääbuma, sest põgenike ja nende laste põlvkonnad hakkavad oma maist elukäiku lõpetama. Kuid teie olete oma ülesande täitnud, andnud ususeemne üle järgmistele põlvkondadele, kes mingil moel – kas eesti, inglise või muukeelsena – jätkavad Jumala tänamist ja Tema sõna kuulutamist.

Meie elu siin vahel õnnelikus, ent enamasti keerulises ja vaevarikas maailmas pole meile ilmaasjata kingitud, vaid see on meelega parandamiseks, Jumala armu vastuvõtmiseks ja Tema sõna kuulutamiseks teistele. Kui nii teeme, siis võime loota, et pääseme igavikku Jumala juures! Sest kas me elame või sureme – me oleme ikkagi Issanda päralt! Aamen.